

JEDNODUCHÉ MINULÉ ČASY V BULHARŠTINĚ

IMPERFEKTUM

- I. Rozdíl ve významu aoristu a imperfekta** – imperfektum na rozdíl od aoristu označuje déle trvající neukončený děj v minulosti, jehož byl mluvčí svědkem (tvoří se převážně od nedokonavých sloves). Tvary imperfektu od dokonavých sloves obvykle vyjadřují opakovaný děj v minulosti.
- II. Tvoření** – tvoří se z přítomných tvarů většinou od nedokonavých sloves koncovkami: *-x, -ше, -ше, -хме, -хте, -ха*. Slovesa v imperfektu mají přízvuk na stejné slabice jako ve tvarech přítomného času.

ЧАКАМ	
чаках	чакахме
чака <u>ше</u>	чакахте
чака <u>ше</u>	чакаха

Pozor! U některých sloves pouze tvary 2. a 3.os.sg. pro aorist a pro imperfektum se liší, srov. *ти чака, той чака - ти чакаше, той чакаше*.

Pozor! Slovesa, která mají v přítomku před koncovkou samohlásku, ponechávají si ji v imperfektu, např. **колебая се** (váhat) – *колебаех се, колебаеше се, колебаеште се, колебаехте се, колебаеха се*; **живея** (žít, bývat) – *живеех, живееше, живееште, живеехте, живееха*; **зная** (vědět) – *знаех, знаеше, знаеште, знаехте, знаеха*.

Sloveso СЪМ má stejné tvary pro aorist i imperfektum:

СЪМ	
бях	бяхме
беше (бе)	бяхте
беше (бе)	бяха

Imperfektum sloves I., II. a III. třídy

slovesná třída	I.třída		II.třída		III.třída	
tvar prézentu	<i>чета</i> (číst)	<i>пиша</i> (psát)	<i>вървя</i> (chodit)	<i>нося</i> (nést)	<i>пита́м</i> (ptát se)	<i>забравя́м</i> (zapomínat)
1.os.sg.	четях	пиших	вървях	носех	питах	забравях
2.os.sg.	четеше	пишеше	вървеше	носеше	питаше	забравяше
3.os.sg.	четеше	пишеше	вървеше	носеше	питаше	забравяше
1.os.pl.	четяхме	пишихме	вървяхме	носехме	питахме	забравяхме
2.os.pl.	четяхте	пишихте	вървяхте	носехте	питахте	забравяхте
3.os.pl.	четяха	пишиха	вървяха	носеха	питаха	забравяха

Pozor! Modální sloveso *трябва* má v imperfektu pro všechny osoby a čísla jediný tvar – *трябваше*.

Příklady:

трябваше да работя – musel jsem pracovat

трябваше да дойде – musel přijít

трябваше да чакаме – museli jsme čekat

III. Užití

1) déle trvající neukončený děj v minulosti

Петър чакаше дълго, но Мария не дойде.

(imperfektum) (aorist)

Petr čekal dlouho, ale Marie nepřišla.

Дълго се колебаех, но вече реших.

(imperfektum) (aorist)

Dlouho jsem váhal, ale už jsem se rozhodl.

Когато се върнах, той четеше.

(aorist) (imperfektum)

Když jsem se vrátil, on četl.

Докаато аз работех, ти спеше.

(imperfektum) (imperfektum)

Zatímco jsem pracovala, ty jsi spal.

2) opakovaný děj v minulosti

Винаги когато дойдеше, радостно го посрещаме.

(imperfektum) (imperfektum)

Vždy když přišel, radostně jsme ho vítali.

Всяка сутрин се събуждах и всяка вечер заспивах с мисълта за теб.

(imperfektum) (imperfektum)

Každé ráno jsem vstávala a každý večer usínala s myšlenkou na tebe.

Постоянно си повтарях текста на песента, за да не го забравя.

(imperfektum)

Pořád jsem si opakovala text písně, abych ho nezapoměla.